

ARCHIEVEN:

Rijksarchief Utrecht (RAU):

- algemene kaartenverzameling;

Gemeentearchief Amersfoort (GAA):

- kaartencollectie;

- Archief van de Stichting Armen de Poth Amersfoort:

- kaartencollectie.

KAARTMATERIAAL:

- Kadastrale minuutplans gemeente Hoogland 1832;

- Kadastrale minuutplans gemeente Amersfoort 1832;

- Grote Historische Atlas van Nederland 1839-1859;

- Manuscriptkaart van de Topografische Militaire Kaart van het Koninkrijk der Nederlanden (TMK) ca.1840;

- Topografische en Militaire Kaart van het Koninkrijk der Nederlanden (TMK) 1850-1858. Facsimile uitgave 1973;

- Chromotopografische Kaart des Rijks 1:25.000 ('Bonnekaarten') 1885. Schaal 1:25.000;

- de Topografische kaart van Nederland, 1:25.000, ca.1900 en later.

Fig.1.1 Kaart onderzoeksgebied

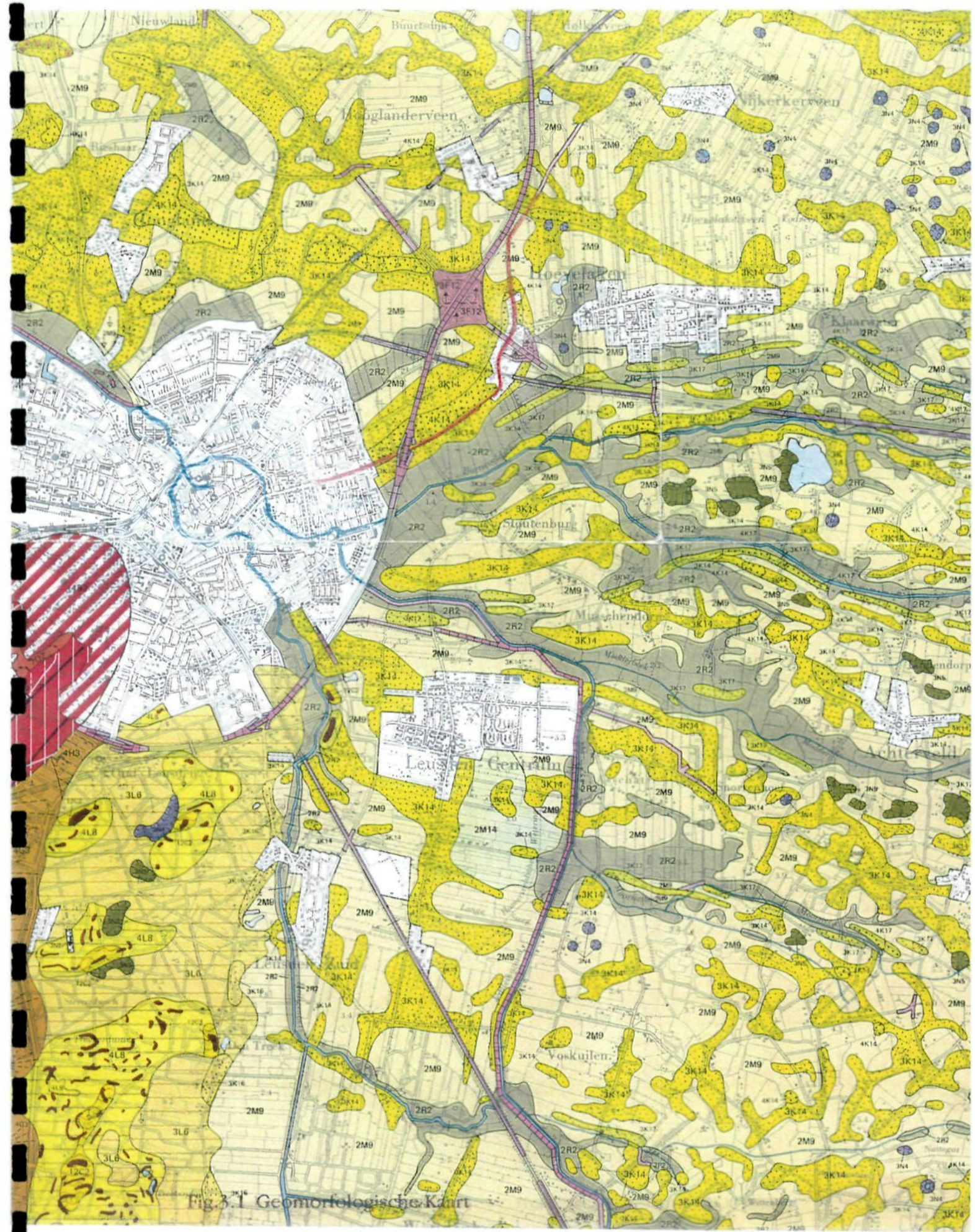
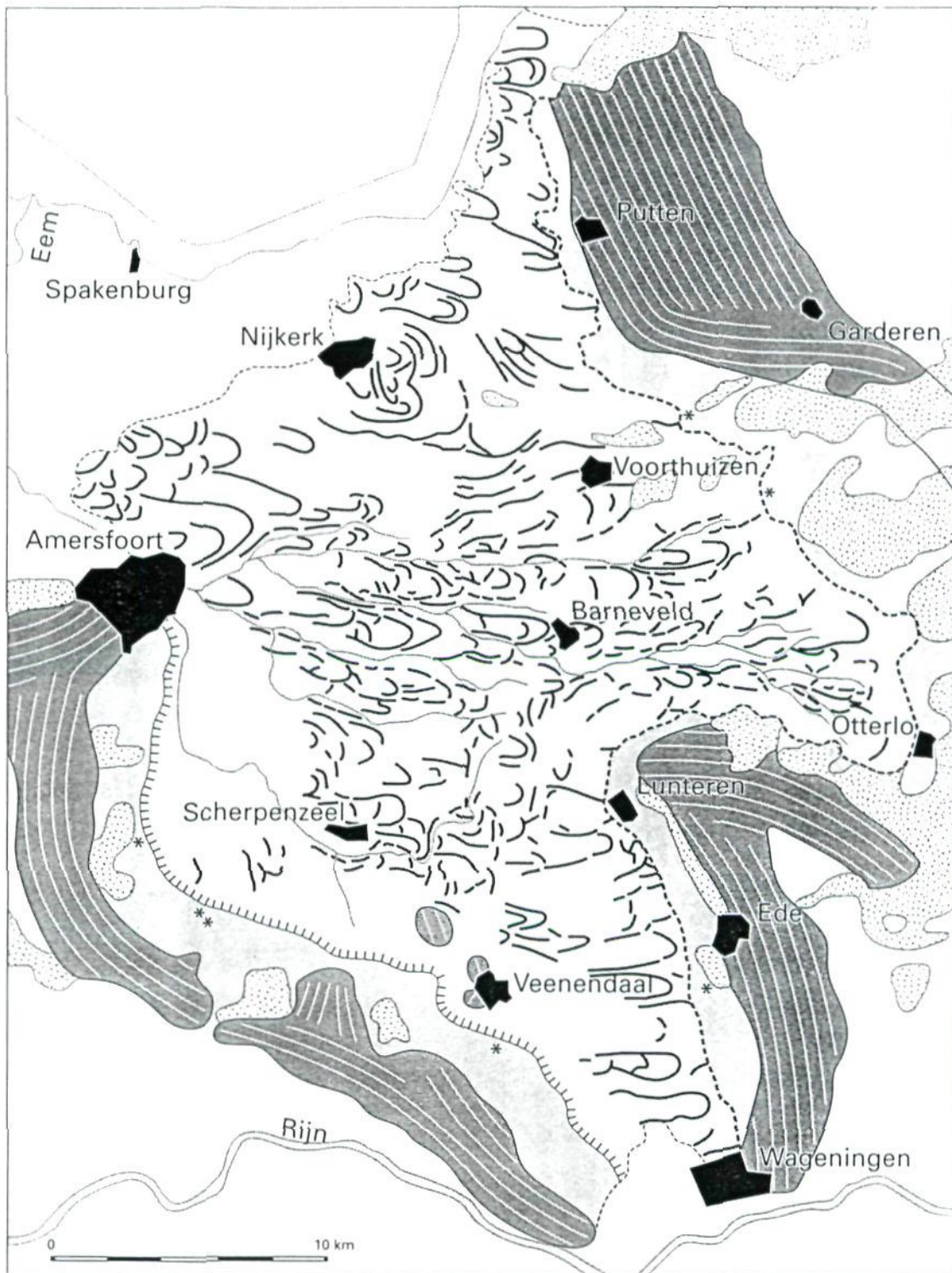

Fig.3.1 Geomorfologische kaart

Fig.3.1 Geomorfologische kaart

	ruggen in laag dekzandgebied, ouder dan Allerød		westelijke rand van hoog dekzandgebied
	hoog dekzandgebied met reliëf uit de Jonge Dryastijd		steile rand
	stuwwal met strekkingslijnen van de gestuwde lagen		grens zand met zeelei of rivierlei
	stuifzand		beek
			vindplaats van Laag van Usselo onder vrij dik dekzandpakket

Fig.3.2 Dekzandruggen in de Gelderse Vallei
 (bron: Berendsen 1996; naar Maarleveld & v.d. Schans 1961)

Fig.4.1 Verspreiding van tabaksschuren rond Amersfoort ca.1830
(bron: H.de Lanoy Meijer 1994 ©)

Fig.4.2 Tabaksoogst bij Amersfoort , ca.1700
(detail kopergravure door T.Doesburgh)

Fig.4.3 Tabaksschuur aan de Hoge Weg , 1759
(detail kopergravure door P.van Liender)

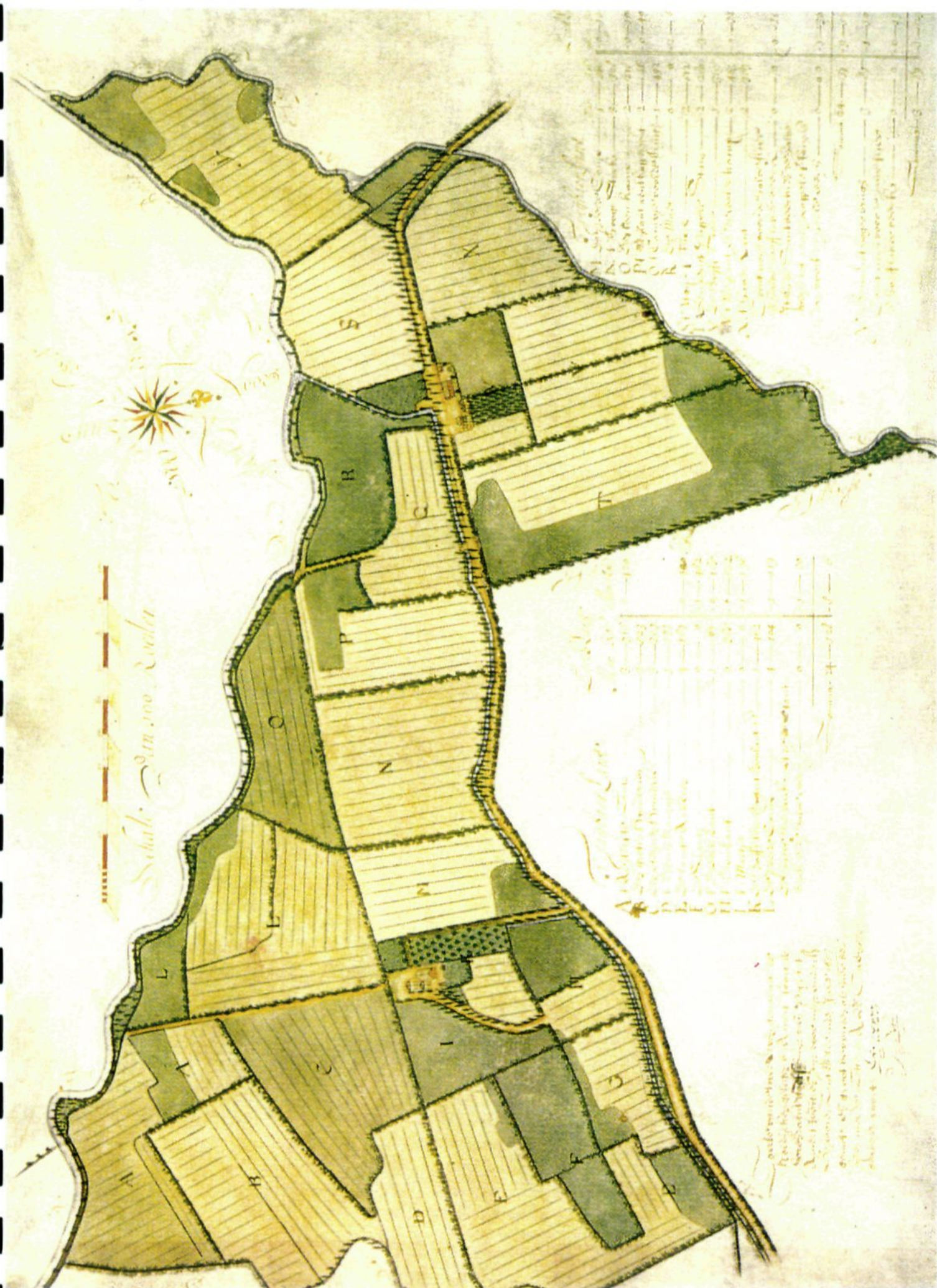

Fig.4.4 'De Eerste en Tweede Koedijk'. Dirk van Groenou, 1653
 (kaartencollectie Stichting Armen de Poth)

LEGENDA RECONSTRUCTIEKAART FIG.5.1

- kampenlandschap
- kleinschalig veenlandschap
- overgangsgebied
- tabaksplantages
- weg van middeleeuwse oorsprong
- beek
- boerderij
- tabaksschuur

LEGENDA RELICTENKAART FIG.5.2

- historisch-geografisch meest waardevolle gebieden
- oude weg
- beek
- relictten Horstbeek (a)
- relictten tabaksplantages: elzenhagen (b)
- boerderij
- tabaksschuur
- villa-boerderij

LEGENDA RELICTENKAART FIG.5.2a

- beplanting ca.1830
- beplanting 1998

Fig.5.1 Typologie van het cultuurlandschap (Reconstructiekaart)

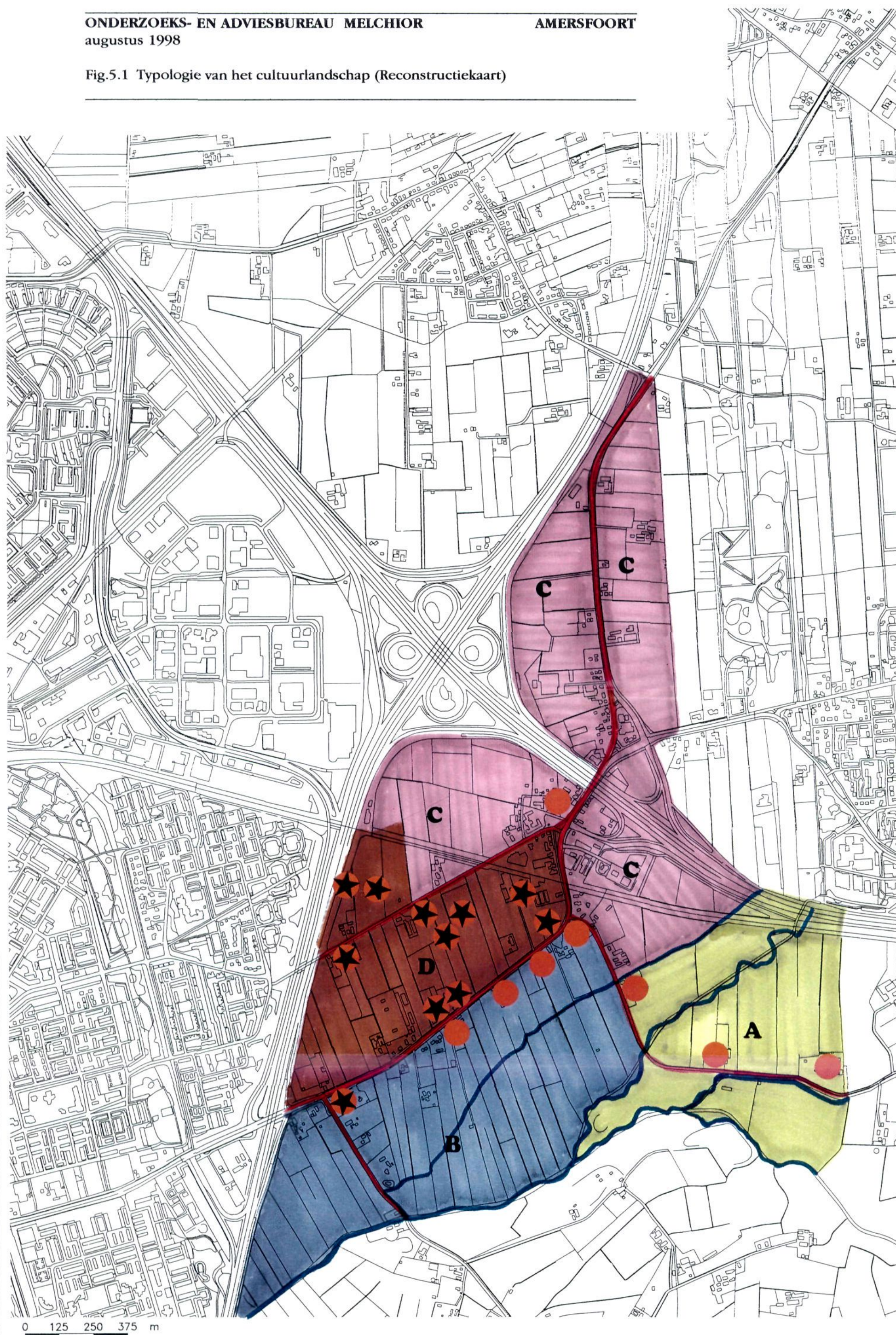
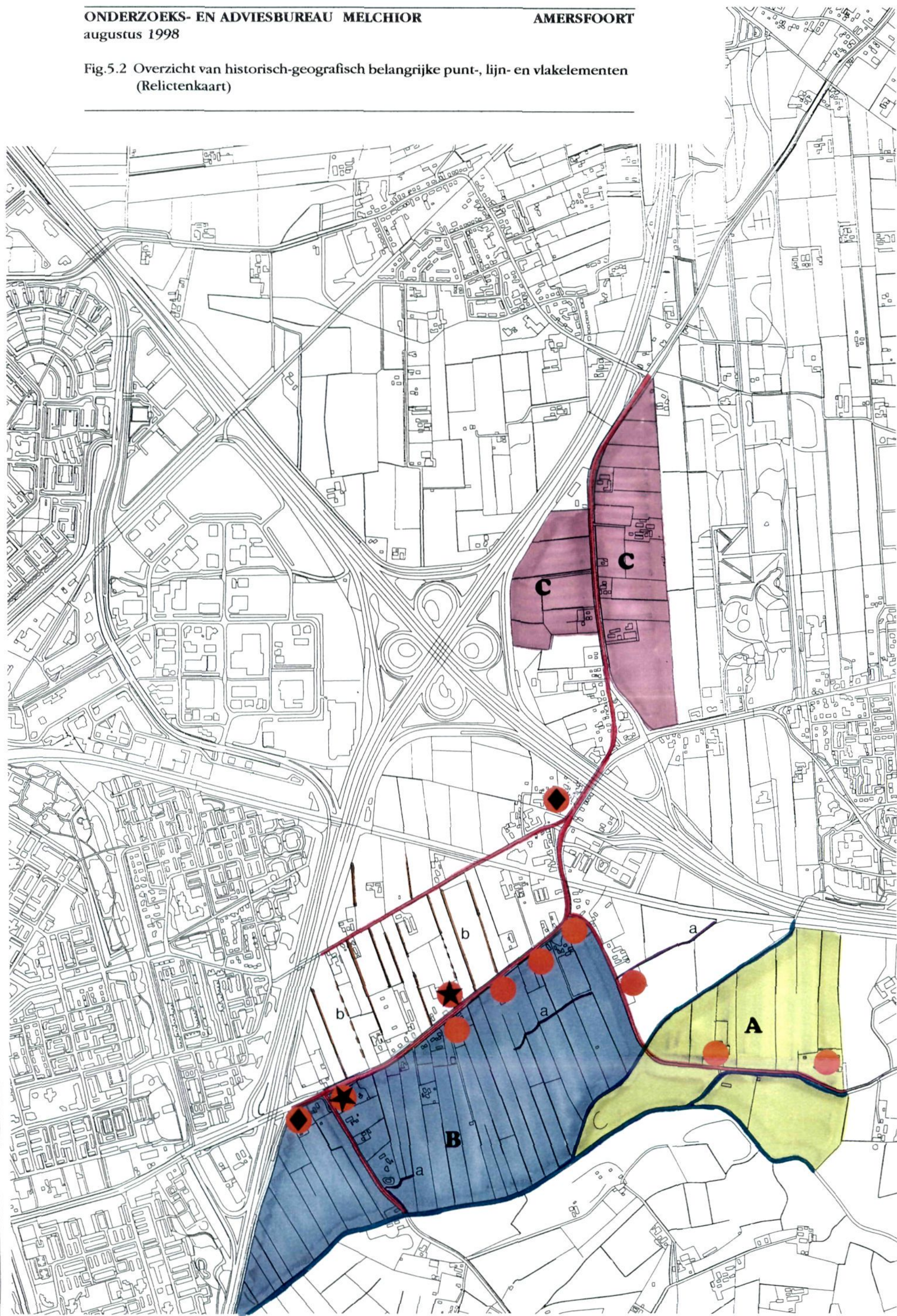
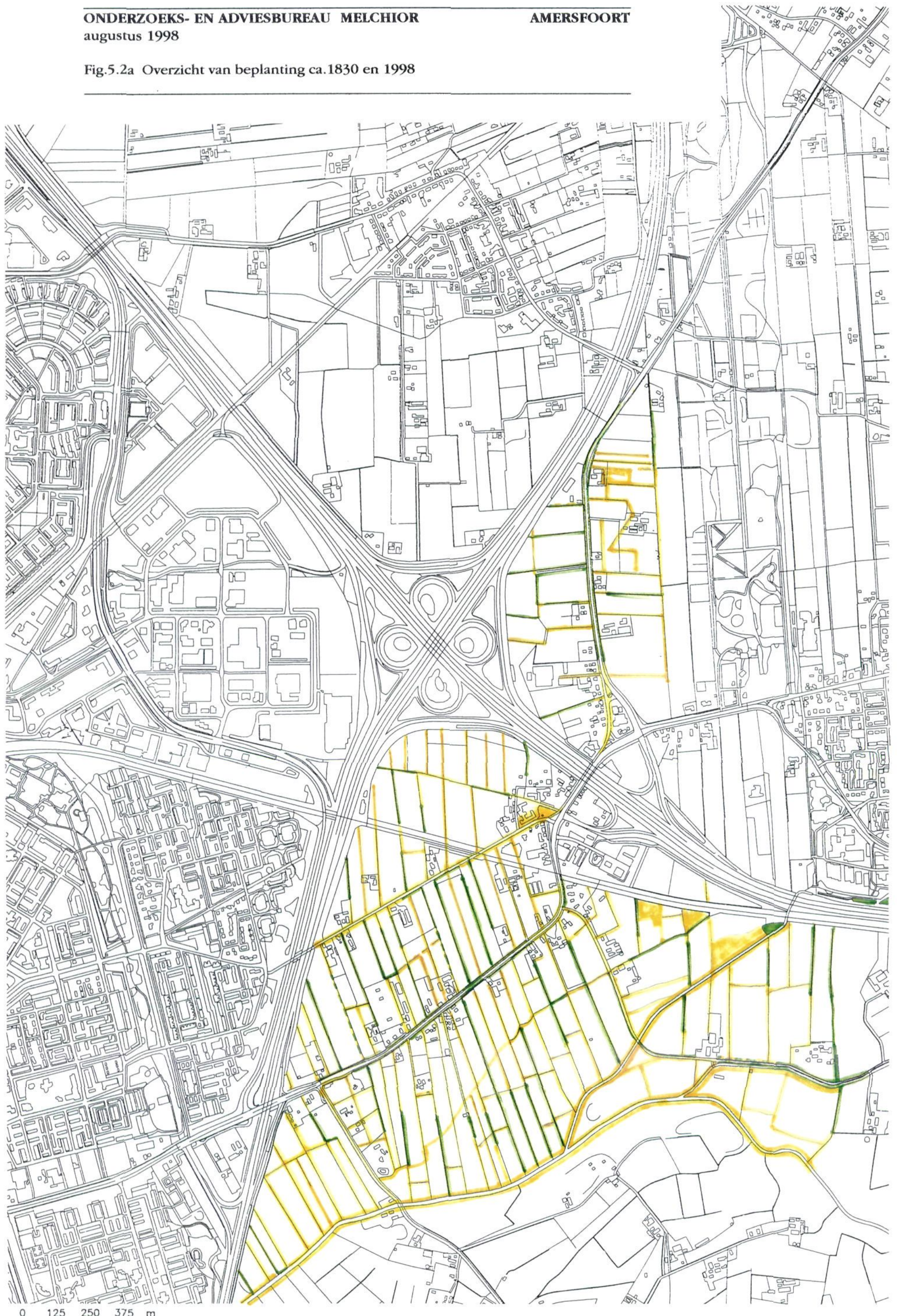

Fig.5.2 Overzicht van historisch-geografisch belangrijke punt-, lijn- en vlakelementen
(Relictenkaart)

0 125 250 375 m

Fig.5.2a Overzicht van beplanting ca.1830 en 1998

0 125 250 375 m

Amersfoort, 27 juli 1998

Aan Jeroen van den Adel
Huispostnummer V.O.05
Van Max Cramer

Betreft Conceptreactie Vinkenhoef

In verband met de haast die met dit project gemoeid is, ontvang je hierbij mijn eerste indrukken over het gebied Vinkenhoef. Beschouw mijn reactie dan ook als een concept-rapportage. Na bestudering van het onderzoek, dat door bureau Melchior wordt verricht, kan ik mijn reactie dan uitwerken tot een definitieve versie.

Allereerst heb ik het driehoekige plangebied, zoals dat op de door jou aangeleverde kaart voorkomt, verkend. Globaal wordt het gebied als volgt omgrensd: zuidwestzijde wordt gevormd door de achtergrenzen van de percelen aan de zuidzijde van de Hogeweg en Amersfoortsestraat. De zuidoostzijde wordt gevormd door de achtergrenzen van de percelen aan de Nijkerkerstraat. De noorzijde wordt bepaald door de rijksweg A 28.

In het plangebied staat **een tweetal potentiële rijksmonumenten**:

- a) Hogeweg 219, boerderij de Maxhoeve; ***.
- b) Amersfoortsestraat 28-30, complex Vinkenhoef; ***, bestaande uit een vijftal onderdelen: Woonhuis Vinkenhoef met Remise, Zuivelhuis 'Melkerij Vinkenhoef', Veestal, Hooiberg en Hekwerk.

Beide objecten worden uitvoerig beschreven in het landelijk opgezette Monumenten Selectie Project en de architectuurhistorische en historische kwaliteiten moeten derhalve van nationaal belang worden geacht. Bij de inrichting van het plangebied moet met deze objecten/complexen grondig rekening worden gehouden. De nieuwe bebouwing mag niet te dicht bij de monumentale panden worden gesitueerd en de nieuwe panden moeten in maat, schaal, materiaalgebruik en detaillering op de bestaande panden worden afgestemd. Dat betekent in eerste instantie: ruimte scheppen! De gemeentelijke monumentencommissie zal het conceptplan hierop dan ook dienen te toetsen. Hiermee moet in de procedure terdege rekening worden gehouden. Een zorgvuldige voorbereiding voorkomt op deze wijze onnodig tijdsverlies.

Rond complex Vinkenhoef staan twee oudere panden die dit complex ondersteunen, te weten:

- c) Amersfoortsestraat 20-22, *.
- d) Amersfoortsestraat 30a/32, *.

Daarnaast wordt het gebied gekenmerkt door een aantal (hoofd)wegen, zoals de Hogeweg, de Oude Lageweg en de Nijkerkerstraat, waaraan nog een aantal panden staat, waaruit de agrarische oorsprong van het gebied afleesbaar is. Het verdient aanbeveling om deze panden als 'tekens van het verleden' in de nieuwe opzet te behouden. Hierbij kan men denken aan:

- e) Hogeweg 178-180, *
- f) Hogeweg 255, *
- g) Hogeweg 265, *
- h) Nijkerkerstraat 12, ** (in Hoevelaken: aangeduid als potentieel gemeentelijk monument)
- i) Nijkerkerstraat 16, *
- j) Nijkerkerstraat 18, *
- k) Oude Lageweg 52, **

Opmerkelijke woonhuizen behorend tot de zogenoemde jonge monumenten uit de periode 1850-1940, zijn:

- l) Nijkerkerstraat 35, *
- m) Hogeweg 273, **

De panden/complexen a en b moeten in ieder geval behouden blijven. Toetsing omgeving door gemeentelijke monumenten- en welstandscommissie.

De panden c t/m m staan weliswaar niet op een gemeentelijke monumentenlijst, waardoor hun behoud juridisch niet is verankerd; handhaving is vanuit de leesbaarheid van de ontwikkelingsgeschiedenis echter gewenst, waardoor per object in het komende planproces een afweging moet worden gemaakt.

Max Cramer

nummer U.98-1321
uw brief 23 VII 1998
onderwerp 'Werkstad'
datum 27 VII 1998

Melchior adviesbureau
Badelodestraat 12
3813 DS AMERSFOORT

Geachte mevrouw,

Hierbij zend ik u de toegezegde uitdraai uit het ROB/Archissysteem, op basis van de bodemkaart. Zoals u kunt zien bevinden zich binnen het plangebied 'Amersfoort Werkstad' geen gewaardeerde archeologische terreinen, conform de Archeologische Monumentenkaart van Utrecht. Wel komen binnen de plangrenzen enkele waarnemingen voor, waar vondstmateriaal uit de middensteentijd (26492) en middeleeuwen (7331) is aangetroffen. Het betreft bij de oudste vondst om een vondst op een dekzandrug, de in de prehistorie meest geselecteerde vestigingslocaties van de mens. Vooruitlopend op een eventuele grondverstoring activiteit ter plekke is het raadzaam op deze rug en die iets ten zuidoosten van deze een archeologisch kartering te doen laten plaatsvinden, zodat mogelijke vindplaatsen in een vroegtijdig stadium de aandacht kunnen krijgen die deze behoeven. De bewoningslinten zijn interessant vanwege hun betekenis voor de middeleeuwse ontginningsgeschiedenis en kunnen eveneens archeologische waarden bevatten. Hiervoor geldt dezelfde opmerking als hierboven.

Voor de rest van het gebied geldt een relatief lage verwachting, hetgeen niet uitsluit dat zich hier ook oudheidkundige resten kunnen bevinden.

Ik adviseer u ook met de archeologische dienst van de gemeente Amersfoort contact op te nemen, met betrekking tot de advisering omtrent de archeologische waarden en de wijze hoe hiermee om te gaan.

Hopende u van dienst te zijn,
Hoogachtend,

drs. J.P.ter Brugge,
beleidsmedewerker RO&Planvorming Regio West

Archeologie en het gebied De Wieken en Vinkenhoef

Ligging en omvang plangebied

Het plangebied wordt begrensd door de Rijksweg A28, de Barneveldsebeek en de gemeentegrens, en heeft een totaal oppervlak van ongeveer 270 ha.

Geomorfologie en archeologische verwachtingen

Het plangebied van De Wieken en Vinkenhoef is bodemkundig in drieën te verdelen:

1: de dekzandrug langs en ten noorden van de Hogeweg, met een uitloper langs de Nijkerkerstraat ten noorden van de A1. Deze relatief hoge dekzandrug was in de prehistorie tot vroege middeleeuwen een ideale verblijfplaats.

2: het lage gebied ten zuiden van de Hogeweg, tot aan de Barneveldsebeek. Een belangrijk archeologisch element is de Hessenweg, die bij de Kopermolenbrug de Barneveldsebeek kruist. Het is een zeer oude en belangrijke handelsroute waarvan de oorsprong terug gaat tot in de vroege middeleeuwen. Ten zuiden van de Hogeweg zijn kenmerkende regelmatige noord-zuid georiënteerde langwerpige kavels. Deze duiden op een gemeenschappelijke ontginning vanaf de Hogeweg.

3: het gebied ten oosten hiervan, rond de Koedijkerweg en Esvelderbeek, tot aan de gemeentegrens: verspreid liggende dekzandruggetjes met oude beeklopen er tussen. Het gebied heeft grote onregelmatige percelen, met verspreid liggende boerderijen, wellicht gevolg van individuele ontginningen. In dit gebied is gezien de bodemkundige situatie en de percelering de vroegste Middeleeuwse bewoning te verwachten. Het cultuurdek is ten zuiden van de Koedijkerweg in verhouding dan ook erg dik.

Vondsten:

In het verleden zijn mesolithische vuursteenvondsten gedaan even ten noorden van de A1 bij Vinkenhoef (coördinaten: X 158.350, Y 464.990). Juist ten zuiden van de A1 bij de oude boerderijplaats 'de Glind' zijn in akkerbouwgrond 13de en 14de eeuwse scherven en bakstenen gevonden (coördinaten: X 158.630, Y 464.530). Pal ten zuiden en oosten van het gebied -in de gemeente Leusden- zijn vondsten van vuursteen en prehistorisch aardewerk gedaan. Tevens zijn hier ook Middeleeuwse vondsten van vóór de 13de eeuw bekend.

Algemeen:

De verwachting van de archeologische potentie van het onderzoeksgebied hoog. Het zwaartepunt zal (hoogst waarschijnlijk) komen te liggen in dit gebied, begrensd door Rijksweg A28, de Nijkerkerstraat en de Hogeweg, met oppervlak van ongeveer 100 ha (deelgebied 1). De genoemde dekzandafzettingen zijn ontstaan in de laatste ijstijd (50.000-10.000 v.C.), toen het ijs onze streken niet bereikte, maar de wind dikke pakketten zand afzette. Deze oost-west lopende ruggen zijn typerend voor het landschap van de Gelderse Vallei. Door de eeuwen heen waren deze zandige verhogingen in het land, waartussen beken stroomden, zeer geschikte plekken voor bewoning. De ontginning van het gebied in de Middeleeuwen heeft plaats gevonden vanuit het oosten en noord-oosten, vanuit Hoevelaken, hetgeen ook spreekt voor een hogere ouderdom van de bewoningsgeschiedenis van het oostelijk deel. Het archeologisch onderzoek van het ten noordwesten gelegen Amersfoort-Noord, dat geomorfologisch goed vergelijkbaar is, heeft intensieve, continue bewoning uitgewezen vanaf de Midden Steentijd (9000-4500 v.C.). Te verwachten vallen vooral bewoningssporen uit de Midden Steentijd (tijdelijke kampementen), de Nieuwe Steentijd (huisplattegronden, grafheuvels), IJzertijd (huisplattegronden, akkercomplexen) en de Middeleeuwen (13de-14de eeuwse ontginningsboerderijen).

foto 1: boerderij De Glind, Koedijkerweg 14

foto 2: boerderij de 1e Koedijk, Koedijkerweg

foto 3: boerderij Hogeweg 241

foto 4: boerderij Hogeweg 265

foto 5: tabaksschuur Hogeweg 198

foto 6: tabaksschuur annex chauffeurscafé aan de Hogeweg

foto 7: villa-boerderij Vinkenhoef, Amersfoortsestr.28-30

foto 8: villa-boerderij Max Hoeve, Hogeweg 219

foto 9: Koedijkerweg, het voormalige Stoutenburgse deel

foto 10: Koedijkerweg, het Amersfoortse deel

foto 11: de Barneveldse Beek met boerderij Honthorst

foto 12: gebied tussen de Esvelderbeek en de Barneveldse Beek

foto 13: de Barneveldse Beek ter hoogte van de 1e Koedijk

foto 14: gebied tussen de Esvelderbeek en de Barneveldse Beek